

1. ΘΕΜΑ

Δυνατοί συνδυασμοί συμφώνων στην αρχή λέξης

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Βλ. πίνακα παρακάτω.

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Εισαγωγικό (Α ΚΕΓ, 1 ΕΚΠΑ)

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Ελληνικό αλφάβητο και αντιστοιχία γραμμάτων-φθόγγων

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

Εσφαλμένη αναγνώριση λέξεων λόγω φωνητικής ομοιότητας υπαρκτών και ανύπαρκτων συνδυασμών φθόγγων

Λάθη στο συλλαβισμό – εφόσον ακολουθούμε κάποιους ρυθμιστικούς κανόνες.

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Όπως και σε όλες τις γλώσσες του κόσμου δεν είναι δυνατό να συνδυάζονται όλοι οι φθόγγοι μεταξύ τους. Σε όλες τις γλώσσες υπάρχουν περιορισμοί που καθορίζουν τους επιτρεπούς συνδυασμούς στην αρχή, στο μέσο και στο τέλος της λέξης.

Το ζήτημα είναι καθαρά φωνητικό και φωνολογικό και δεν έχει καμία σχέση με την ορθογραφική αναπαράσταση: όσον αφορά τα γράμματα, μπορούμε να τα συνδυάσουμε στο χαρτί με οποιονδήποτε αυθαίρετο τρόπο. Αντίθετα, κάποιοι συνδυασμοί φθόγγων είναι πολύ δύσκολο να προφερθούν – δεν παύουν όμως και οι περιορισμοί που υπάρχουν σε κάθε γλώσσα να είναι και αυτοί αυθαίρετοι: το να μην υπάρχει ελληνική λέξη που αρχίζει από <τλ> ή από <φν> δεν σημαίνει ότι δεν μπορούμε (ως άνθρωποι ή ως έλληνες) να προφέρουμε μια τέτοια ακολουθία φθόγγων. Το αυθαίρετο της επιλογής εξηγεί (και εξηγείται από) το ότι οι γλώσσες διαφέρουν ως προς τους περιορισμούς που τίθενται στη φωνολογία της καθεμιάς.

Από πρακτική άποψη, και εφόσον ισχύει ο κανόνας ότι στο συλλαβισμό δεν υπάρχει συλλαβή που να αρχίζει με συνδυασμούς φθόγγων που δεν εμφανίζονται στην αρχή λέξης, είναι χρήσιμο να εντοπίσουμε τους επιτρεπούς συνδυασμούς φθόγγων στην αρχή ελληνικής λέξης.

Παραθέτουμε αλφαβητικά (εφόσον δεν μπορούμε να προϋποθέσουμε εξοικείωση με το Διεθνές Φωνητικό Αλφάβητο) τους παρακάτω επιτρεπούς συνδυασμούς και από ένα παράδειγμα:

βγ	βγάζω, βγαίνω
βδ	βδέλλα
βλ	βλήμα
βρ	βρίσκω
γδ	γδέρνω
γλ	γλυκό
γκρ	γκρεμός
γν	γνωστός
γρ	γράμμα
δρ	δρόμος
θλ	θλίψη
θν	θνητός
θρ	Θράκη

κλ	κλειστός
κν	κνήμη
κρ	κράτος
κτ	κτήμα
μν	μνήμα
μπλ	μπλε
μπρ	μπράβο
ντρ	ντροπή
πλ	πλοίο
πν	πνεύμα
πρ	πρόταση
πτ	πτώση
σβ	σβήνω
σγ	σγουρός
σκ	σκοτάδι, σκιά
σλ	Σλάβος
σμ	σμήνος
σπ	σπόρος
σπρ	σπρώχνω
στ	στάση
στρ	στρατός
σφ	σφαγείο
σχ	σχολείο, σχέση
τμ	τμήμα
τρ	τραπέζι
φθ	φθορά
φλ	φλόγα
φρ	φράχτης
φτ	φτερό
χλ	χλόη
χν	χνούδι
χρ	χρόνος
χτ	χτύπημα

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ανάλογα με την προέλευση των μαθητών, κάποιοι συνδυασμοί θα είναι ιδιαίτερα εύκολοι και κάποιοι ιδιαίτερα δύσκολοι. Ο διδάσκων πρέπει να εντοπίσει τους πιο δύσκολους ώστε να τους επαναλαμβάνει τακτικά αλλά και τους πιο εύκολους ώστε να δημιουργεί στους μαθητές την αίσθηση ότι τα καταφέρνουν και με την προφορά. Η εξάσκηση στην προφορά μπορεί να γίνεται παράλληλα με οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα. Είναι επίσης χρήσιμο ο διδάσκων να είναι σε θέση να περιγράψει τα αρθρωτικά χαρακτηριστικά των δύσκολων φθόγγων και των συνδυασμών τους, έτσι ώστε, υπό προϋποθέσεις, να είναι σε θέση οι μαθητές να επιδιώκουν συνειδητά τη σωστή προφορά τους.

Είναι δυνατό κάποιοι συνδυασμοί να είναι περισσότερο δύσκολοι εκτός φωνολογικού περιβάλλοντος, εφόσον βρίσκονται στην αρχή λέξης. Μπορεί, λ.χ., ο μαθητής να δυσκολεύεται να παραγάγει τη λέξη <χνούδι> από μόνη της, είναι όμως πιθανό να του είναι πιο εύκολο σε περιβάλλον μετά από φωνήεν, π.χ. <το χνούδι>.

Σε πιο προχωρημένα επίπεδα, θα πρέπει να τονιστεί η σημασία των συνδυασμών αυτών για τον ορθό συλλαβισμό στην παραγωγή γραπτού λόγου.

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΑΤ13: Δυνατοί συνδυασμοί συμφώνων στο μέσο λέξης

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 17-18.